

OBLIGAȚIA DE CONFORMITATE A VÂNZĂTORULUI ȘI MIJLOACELE JURIDICE LA DISPOZIȚIA CONSUMATORULUI ÎN CAZUL NECONFORMITĂȚII BUNURILOR ÎN REGLEMENTAREA DIRECTIVEI (UE) 2019/771

Valentin CAZACU, dr., lect. univ.,
Facultatea de Drept și Științe Sociale,
Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți

Abstract: *This article aims to analyze the provisions of the Directive (EU) 2019/771 on certain aspects concerning contracts for sales of goods, applicable to contracts concluded from 01.01.2022. The study focuses on the rules governing the requirements for conformity of the goods and the modalities for the consumers to exercise the remedies in the event of a lack of conformity of the goods.*

Keywords: *sales of goods, consumer protection, conformity with the contract, lack of conformity, remedies for lack of conformity.*

1. Introducere

Dispozițiile Directivei 2019/771/UE din 20 mai 2019 privind anumite aspecte referitoare la contractele de vânzare de bunuri [1] se aplică în statele membre UE de la 01.01.2022, cu precizarea din art. 25 că dispozițiile respective se vor aplica contractelor încheiate după 01.01.2022.

Directiva 2019/771/UE a înlocuit și abrogat, la douăzeci de ani distanță de la intrarea sa în vigoare, Directiva 1999/44/CE privind anumite aspecte ale vânzării de bunuri de consum și garanțiile conexe [2].

În doctrină [3] s-a arătat că adoptarea Directivei 2019/771/UE și Directivei 2019/770/UE [4] constituie un pas important în dezvoltarea economiei digitale și sporirea nivelului de protecție a consumatorilor, fiind suplinite lacunele existente în privința contractelor de vânzare a bunurilor de consum cu sau fără elemente digitale, precum și în privința contractelor de furnizare de conținut digital și de servicii digitale.

În statele membre ale UE după transpunerea Directivei 2019/771/UE, dispozițiile de drept intern care reglementau vânzarea bunurilor de consum și garanțiile conexe, vor continua să se aplice contractelor încheiate înainte de 01.01.2022, chiar dacă efectele acestor contracte se răsfrâng după această dată, cum ar fi cazul unui contract de vânzare a unor bunuri ce urmează a fi fabricate sau produse, încheiat înainte de 01.01.2022, a căror livrare urmând a avea loc într-o dată sau perioadă de după 01.01.2022.

În aceeași ordine de idei, vechile dispoziții de drept intern, vor continua să se aplice și unui contract de vânzare de bunuri de consum cu executare succesivă, când s-a convenit livrarea periodică a bunurilor pentru o perioadă de timp ce va expira după data 01.01.2022 [5, p. 3].

Directiva 2019/771/UE nu conține nici o normă referitoare la repararea prejudiciului cauzat consumatorului de către vânzător pentru livrarea de bunuri afectate de neconformitate, instituirea de norme de drept intern care să asigure realizarea dreptului consumatorului la despăgubiri, fiind lăsată la latitudinea statelor membre.

Statele membre au avut dreptul ca în procesul de implementare a directivei în cauză, să extindă domeniul material de aplicare a dispozițiilor directivei și la bunurile imobile sau la alte contracte (considerându-l 12 și 21), precum și să extindă domeniul personal de aplicare la organizații neguvernamentale, întreprinderi nou constituite sau IMM (considerându-l 21).

2. Conformitatea bunurilor

În privința stabilirii conformității bunurilor, în directivă este instituită o combinație de cerințe obiective și subiective, a căror nerespectare de către vânzător va duce la neconformitatea bunurilor cu contractul.

Cerințe subiective de conformitate

Cerințele subiective sunt cele care au fost fixate în clauzele contractului între vânzător și consumator. În art. 6 din directivă sunt prevăzute cerințele subiective de conformitate pe care bunurile, dacă este cazul, trebuie să le prezinte:

- a) respectă descrierea, tipul, cantitatea și calitatea și dețin funcționalitatea, compatibilitatea, interoperabilitatea și alte caracteristici prevăzute în contractul de vânzare;
- b) corespund scopului special pentru care consumatorul le solicită, pe care consumatorul l-a adus la cunoștința vânzătorului cel târziu în momentul încheierii contractului și pe care vânzătorul l-a acceptat;
- c) sunt livrate împreună cu toate accesoriile și cu toate instrucțiunile, inclusiv de instalare, prevăzute în contract;
- d) sunt furnizate cu actualizări conform dispozițiilor contractului de vânzare.

Cerințe obiective de conformitate

Sunt prevăzute în art. 7 din directivă, în care se face distincție între vânzarea de bunuri cu sau fără elemente digitale. În urma îndeplinirii cerințelor subiective de conformitate a bunurilor, va trebui să se verifice și respectarea cerințelor obiective:

- a) bunurile trebuie să corespundă scopurilor pentru care s-ar utiliza în mod normal bunuri de același tip, ținând seama, dacă este cazul, de dreptul Uniunii și de dispozițiile de drept intern în vigoare în statele membre, de standarde tehnice sau, în absența unor astfel de standarde tehnice, de coduri de conduită aplicabile în domeniu și specifice sectorului;
- b) bunurile posedă, după caz, calitatea și corespund descrierii unei mostre sau unui model pe care vânzătorul l-a pus la dispoziția consumatorului înainte de încheierea contractului;
- c) bunurile, atunci când este cazul, sunt livrate împreună cu accesoriile, inclusiv ambalajul, instrucțiunile de instalare sau alte instrucțiuni pe care consumatorul se poate aștepta în mod rezonabil să le primească;
- d) bunurile respectă cantitatea și dețin calitățile și alte caracteristici, inclusiv în materie de durabilitate, funcționalitate, compatibilitate și securitate, care sunt normale pentru bunurile de același tip și la care consumatorul se poate aștepta în mod rezonabil, având în vedere natura bunurilor și ținând seama de orice declarație publică făcută de vânzător sau în numele acestuia sau de alte persoane situate în amonte în cadrul lanțului de tranzații, inclusiv de către producător, mai ales în anunțuri publicitare sau pe etichetă.

Vânzătorul nu va răspunde pentru declarațiile publice, dacă va demonstra că:

- a) nu cunoștea și nu ar fi putut, în mod rezonabil, să cunoască declarația în cauză;
- b) declarația a fost rectificată, în același mod sau într-un mod similar celui în care a fost făcută, înainte de încheierea contractului;
- c) decizia consumatorului de a achiziționa bunurile nu ar fi putut fi influențată de declarație.

Atunci când obiect al contractului sunt bunuri cu elemente digitale, se va face distincția după cum vânzarea prevede un singur act de furnizare sau furnizarea continuată [6, p. 45]. Astfel, vânzătorul are obligația de a informa consumatorul cu privire la actualizări și de a furniza aceste actualizări, inclusiv actualizări de securitate, care sunt necesare pentru a menține conformitatea acelor bunuri pentru perioada:

- a) în care consumatorul se poate aștepta în mod rezonabil la aceasta, având în vedere tipul și scopul bunurilor, și al elementelor digitale, și ținând seama de circumstanțele, și natura contractului, atunci când contractul de vânzare prevede un singur act de furnizare a conținutului digital sau a serviciului digital;
- b) de 2 ani în cazul în care contractul de vânzare prevede furnizarea continuă a conținutului digital sau a serviciului digital sau pentru o perioadă mai mare de 2 ani, dacă vânzătorul s-a angajat în acest sens, pe parcursul unei anumite perioade.

Nu va fi neconformitate în cazul bunurilor cu elemente digitale, dacă de către consumator nu sunt instalate, într-un termen rezonabil, actualizările furnizate de către vânzător cu respectarea, însă, a următoarelor condiții:

- a) vânzătorul a informat consumatorul cu privire la disponibilitatea actualizării și cu privire la consecințele neinstalării acesteia de către consumator;

b) neinstalarea sau instalarea incorectă a actualizării de către consumator s-a datorat instrucțiunilor de instalare deficiente furnizate consumatorului de către vânzător.

Vânzătorul nu va răspunde pentru neconformitate, dacă a informat consumatorul că o anumită caracteristică a bunului se abate de la cerințele obiective de conformitate, iar consumatorul a acceptat în mod expres și separat respectiva abatere în momentul încheierii contractului de vânzare.

Spre deosebire de Directiva 1999/44/CE în care existau, de asemenea, prevederi cu privire la neconformitatea rezultată în urma unei instalări incorecte a vânzătorului sau ca urmare a instrucțiunilor greșite ale acestuia, în Directiva 2019/771/UE se face distincția între vânzarea de bunuri cu sau fără elemente digitale. Conform art. 8 din directivă, va fi considerată neconformitate a bunurilor datorată unei instalări incorecte, atunci când:

- a) instalarea face parte din contractul de vânzare și a fost realizată de vânzător sau sub răspunderea vânzătorului;
- b) instalarea, destinată să fie realizată de consumator, a fost realizată de acesta și instalarea incorectă s-a datorat unor deficiențe în instrucțiunile de instalare furnizate de vânzător, iar în cazul bunurilor cu elemente digitale, de către vânzătorul sau furnizorul conținutului digital sau al serviciului digital;

În privința momentului important pentru stabilirea neconformității bunurilor va fi relevant momentul livrării bunurilor către consumator sau către un terț, iar în cazul transportului bunurilor efectuat de către un transportator desemnat de consumator, momentul predării bunului către transportator.

Prezumția de neconformitate existentă în prevederile directivei 1999/44/CE, a fost extinsă de la 6 luni la 1 an, astfel dacă o neconformitate apare în această perioadă, se prezumă, până la proba contrarie că a existat la momentul livrării bunului, cu excepția cazului în care această prezumție este incompatibilă cu natura bunurilor sau cu natura neconformității. Pe de altă parte, statele membre pot stabili o prezumție de neconformitate pentru un termen de 2 ani din momentul livrării bunurilor.

Putem constata că față de propunerea modificată de directivă [7], în care se prevedea o prezumție de neconformitate de 2 ani, menționându-se în doctrină [8, p. 24], că se va asigura un nivel mai înalt de protecție a consumatorului, în varianta finală a directivei, adică cea adoptată, termenul a fost redus la 1 an, dar cu posibilitatea pentru statele membre de a institui un termen de 2 ani.

3. Mijloacele juridice aflate la dispoziția consumatorului în cazul neconformității

În cazul apariției neconformității la bunurile cumpărate de consumator, acesta are la dispoziție mai multe mijloace juridice, numite „drepturile consumatorului” în Directiva 1999/44/CE (art. 3), „măsuri reparatorii” în Propunerea modificată de directivă [7, art. 9], pentru ca în Directiva 2019/771/UE să fie numite „măsuri corective”(art.13).

Din analiza art. 13 din directivă, poate fi notat că a fost păstrată o ierarhie a măsurilor corective ale consumatorului, repararea și înlocuirea bunurilor afectate de neconformitate, fiind măsuri „primare”, cu menționarea limitelor în care consumatorul poate alege între aceste două măsuri, în ce condiții poate recurge la măsurile corective „secundare”, precum și condițiile pentru a se prevala și de alte mijloace juridice.

Conform art. 13 din directivă, consumatorul are dreptul, în caz de neconformitate a bunurilor, de a beneficia de aducerea în conformitate a bunurilor, de a beneficia de o reducere proporțională a prețului sau de a obține încetarea contractului.

Pentru ca bunurile să fie aduse în conformitate, consumatorul poate opta între reparație și înlocuire a bunurilor, acestea fiind măsurile „primare” din ierarhia menționată mai sus.

Consumatorul nu va putea beneficia de reparație sau înlocuire dacă măsura corectivă aleasă ar fi imposibilă sau, în comparație cu cealaltă măsură corectivă disponibilă, ar impune vânzătorului costuri care ar fi disproporționate, luând în considerare toate circumstanțele, inclusiv:

- a) valoarea bunurilor în cazul în care nu ar fi existat neconformitatea;
- b) gravitatea neconformității;
- c) dacă măsura corectivă alternativă ar putea fi executată fără vreun inconvenient semnificativ pentru consumator.

Directiva prevede chiar dreptul vânzătorului de a refuza reparația sau înlocuirea dacă acestea sunt imposibile sau i-ar impune costuri care ar fi disproporționate, luând în considerare toate circumstanțele, inclusiv cele menționate la lit. a) și b) de mai sus.

Consumatorul va avea dreptul să recurgă la măsurile „secundare” în caz de neconformitate, adică reducerea proporțională a prețului sau încetarea contractului de vânzare, în oricare dintre următoarele cazuri:

- a) vânzătorul nu a finalizat reparația sau înlocuirea, inclusiv cu suportarea cheltuielilor de preluare a bunurilor sau executarea obligației de demontare a bunurilor, dacă este cazul;
- b) vânzătorul a refuzat să aducă în conformitate bunurile în conformitate pentru că acestea sunt imposibile sau i-ar impune costuri care ar fi disproporționate;
- c) se constată o neconformitate, în pofida eforturilor vânzătorului de a o remedia;
- d) neconformitatea este de o asemenea gravitate încât justifică o reducere de preț sau dreptul la încetarea imediată a contractului de vânzare;
- e) vânzătorul a declarat că nu va aduce bunurile în conformitate într-un termen rezonabil sau fără inconveniente semnificative pentru consumator, ori acest lucru reiese clar din circumstanțele cazului.

Consumatorul nu va beneficia de încetarea contractului dacă neconformitatea este minoră. În acest caz, probarea caracterului minor al neconformității este în sarcina vânzătorului.

O altă măsură corectivă aflată la dispoziția consumatorului este dreptul de a suspenda plata unei părți restante din prețul bunurilor sau a unei părți a acesteia până în momentul în care vânzătorul își va fi îndeplinit obligațiile care îi revin, aceasta fiind ca atare excepția de neexecutare a contractului (*exceptio non adimplenti contractus*), consacrată în majoritatea legislațiilor statelor membre.

4. Concluzii

Directiva 2019/771/UE conține norme care va ridica nivelul de protecție a consumatorilor și va facilita dezvoltarea economiei digitale după cum s-a menționat de către unii autori [3]. Critici au fost formulate în doctrină [6, p. 59-60] în privința faptului că directiva conține și unele prevederi dispozițive care vor permite legiuitorilor naționali să instituie norme mai favorabile pentru consumator, respectiv nu se va asigura un nivel de protecție uniform decât cu privire la unele aspecte ale vânzării de bunuri de consum.

Planul de acțiuni pentru implementarea condițiilor măsurilor propuse de către Comisia Europeană în Avizul său privind cererea de aderare a Republicii Moldova la Uniunea Europeană [9] nu conține măsuri propuse de Comisia Europeană în domeniul protecției consumatorilor. Legiuitorul național va putea, însă, să implementeze directiva în cauză, pentru a ridica nivelul de protecție a consumatorilor din țara noastră, având în vedere și angajamentul prevăzut la art. 38 din Acordul de Asociere R. Moldova cu Uniunea Europeană [10].

Bibliografie:

1. Directiva 2019/771/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 20 mai 2019 privind anumite aspecte referitoare la contractele de vânzare de bunuri, de modificare a Regulamentului (UE) 2017/2394 și a Directivei 2009/22/CE și de abrogare a Directivei 1999/44/CE, J. Of. al UE, L 136, 22.05.2019.
2. Directiva 1999/44/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 25 mai 1999 privind anumite aspecte ale vânzării de bunuri de consum și garanțiile conexe, J. Of. al UE, L 171, 07.07.1999.
3. STAUDENMAYER, Dirk. *The Directives on Digital Contracts: First Steps Towards the Private Law of the Digital Economy*, European Review of Private Law, Volume 28, Issue 2, (2020), pp. 219-250, ISSN 0928-9801.
4. Directiva 2019/770/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 20 mai 2019 privind anumite aspecte referitoare la contractele de furnizare de conținut digital și de servicii digitale, J. Of. al UE, L 136/1, 22.05.2019.
5. DE CRISTOFARO, Giovanni. *La direttiva (UE) 2019/771 relativa ai contratti per la fornitura di cose mobili stipulati da professionisti con consumatori ed il suo recepimento nel diritto italiano (d.lgs. 4 novembre 2021, n. 170)*, in *La nuova disciplina della vendita mobiliare nel codice del consumo*, G. Giappichelli Editore – Torino, 2022, ISBN 9788892143166.
6. FACCIOLO, Mirko. *Durata della responsabilità del venditore, prescrizione dei diritti del compratore e onere della prova nella nuova disciplina italiana della vendita di beni ai consumatori (d.lgs. n. 170/2021)*, Jus civile, 2022, 1, pp. 39-60, E-ISSN 2281-3918/2421-2563.
7. Propunerea modificată de directivă a Parlamentului european și a Consiliului privind anumite aspecte referitoare la contractele de vânzări de bunuri, 31 octombrie 2017, COM (2017) 637 final.

8. LOOS, Marco. *Not Good but Certainly Content: The Proposals for European Harmonisation of Online and Distance Selling of Goods and the Supply of Digital Content*. In I. Claeys & E. Terry (Eds.), *Digital Content and Distance Sales: New Developments at EU Level* (pp. 3- 54). Intersentia. doi:10.1017/9781780686035.002, Online ISBN: 9781780686035;
9. Planul de acțiuni pentru implementarea condițiilor măsurilor propuse de către Comisia Europeană în Avizul său privind cererea de aderare a Republicii Moldova la Uniunea Europeană, aprobat de către Comisia Națională pentru Integrare Europeană pe data de 4 august 2022 disponibil la: https://mfa.gov.md/sites/default/files/plan_cnie_04.08.2022.pdf, accesat 30.08.2022.
10. Acordul de Asociere între Uniunea Europeană și Comunitatea Europeană a Energiei Atomice și statele membre ale acestora, și Republica Moldova, J. Of. al UE, L 240/6, 30.08.2014